

ΙΩΑΝΝΟΥ Η. ΚΑΡΝΕΖΗ, Μ. Α., δ. Φιλ.

ΝΟΜΙΚΟΥ

Βοηθού του Σπουδαστηρίου Κλασσικής Φιλολογίας

ΚΡΙΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΝ [ΔΗΜΟΣΘ.] XLVI. 22

Διὰ τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ ἀποδεικνύεται ὡς ὀρθή ἡ γραφή τῶν κωδίκων τοῦ ἀνωτέρω νόμου, τὴν ὅποιαν ἀπορρίπτουν πάντες οἱ ἐκδότες καὶ ἐρευνηταί, καὶ ἐρμηνεύεται οὗτος ἀκολούθως ἐπὶ τῆς νέας βάσεως. Καθορίζεται προσέτι ἡ σημασία τῆς λέξεως κ λ ἦ ρ ο ς μετὰ τῶν συνωνύμων αὐτῆς, ἐπὶ διαφόρου δὲ θεωρήσεως τῶν νόμων περὶ υἰοθεσίας διαγράφεται ποῖοι εἶχον ἀνεπίδικον τὸν κ λ ἦ ρ ο ν.

Ὁ ἐν τῷ [Δημοσθ.] XLVI.¹22 εὗρισκόμενος νόμος παραδίδεται οὕτω¹:

«ΝΟΜΟΣ.

Κληροῦν δὲ τὸν ἄρχοντα κλήρων καὶ ἐπικλήρων, ὅσοι εἰσὶ μῆρες, πλὴν τοῦ σκιοφοριῶνος. ἐ π ἰ δ ἰ κ ο ν δὲ κλήρον μὴ ἔχειν».

Πάντες οἱ ἐκδότες τῶν λόγων τοῦ Δημοσθένους καὶ οἱ ἐρευνηταί δέχονται² τὴν ὑπὸ τοῦ παλαιοῦ Wolf³ προταθεῖσαν γραφὴν εἰς τὴν δευ-

1. Αἱ ἄλλαι γραφαὶ αἱ ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ W. Rennie (Oxonii 1931, ἀνατύπ. 1967) υἰοθετηθεῖσαι γίνονται καὶ ὑφ' ἡμῶν δεκταί.

2. Io. Reiske, *Oratorum Graecorum*, Lipsiae 1770, Volumen Secundum, p. 1136, Im. Rekkeri, *Oratores Attici*, Oratores Attici 1824, Tomus Quintus, p. 369, G. Dobson, *Oratores Attici*, Lindini 1828, Tomus Octavus, σ. 146, W. Rennie (ἐκδ. Oxonii), Blass (ἐκδ. Teubner), Gernet (Budè), A. R. W. Harrison, *The Law of Athens, The family and property*, Oxford 1968, σ. 10, ὑποσημ. 1, 158 ὑποσημ. 2, M. Broadbent, *Studies in Greek Genealogy*, Leiden 1968, σ. 204.

3. G. Dobson, *Oratores Attici*. Londini 1828, Tomus Nonus, σ. 252 [= Io. Reiske, *Apparatus Critici ad Demosthenem*, Lipsiae 1775, Volumen Tertium, *Annotata ad orationem secundam in Stephanum II*, σ. 1526] «ἐπίδικον» correxi de meo rursus ἀνεπίδικον, in quo Petitum p. 540 et Wolfium habeo mihi consentientes. *nefas esto haereditatem controversam teneri ab eo, cui sententia praetoris eam non adjudicaverit, aut qui super ea jure non contenderit*). Πρβ. G. Dindorfii, *Demosthenes*, Oxonii 1849, vol. VII. *Annotationes Interpretum ad XXVII - LXII. Epist.*, σ. 1254.

τέραν παράγραφον τοῦ νόμου «ἀνεπίδικον δὲ κλῆρον μὴ ἔχειν» στηριχθέντες εἰς ὅσα ὁ ὁμιλητὴς Ἀπολλόδωρος Πασίωνος εἰς τὸν «Κατὰ Στεφάνου Ψευδομαρτυρίων Β» λόγον ἀκριβῶς προανέφερεν, ἔχοντα οὕτω:

[Δημοσθ.] XLVI. 22 «Τὸν τοίνυν νόμον ἐπὶ τούτοις ἀνάγνωθι, ὃς κελεύει ἐπιδικασίαν εἶναι τῶν ἐπικλήρων ἀπασῶν, καὶ ξένων καὶ ἀστῶν, καὶ περὶ μὲν τῶν πολιτῶν τὸν ἄρχοντα εἰσάγειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι, περὶ δὲ τῶν μετοίκων τὸν πολέμαρχον, καὶ ἀνεπίδικον μὴ ἔξεῖναι ἔχειν μὴ τε κληρὸν μὴ τε ἐπίκληρον».

Ἐν τῷ λεξικῷ ὡσαύτως τῶν Liddell - Scott δὲν ὑπάρχει παραπομπὴ εἰς τὸ χωρίον ἐν τῇ λέξει ἐπιδίκος -ον (s. v. ἐπιδι-κέω)¹, ἐν ᾧ ἀντιθέτως ὑπάρχει ἐν τῇ λέξει ἀνεπίδικος (s. v. ἀνεπί-δεικτος)² ἡ παραπομπὴ «ἀ. ἔχειν κλῆρον D. 46. 22, ... » διαπορουμένου, ἐὰν πρόκειται περὶ τῆς τοῦ ὁμιλητοῦ ἐκφράσεως ἢ τῆς τοῦ νόμου, ὡς ἀμφότεραι κείμεναι ἐν παραγράφῳ 22.

Οὕτω κατὰ τοὺς ἐκδότας καὶ μελετητὰς ἡ ρυθμιστέα ὑπὸ τοῦ νόμου (βιοτικὴ) σχέσις εἶναι ἡ ἐπιβολὴ ἀπαραιτήτου ἐπιδικασίας ἐπὶ τοῦ κλήρου.

Ἡμεῖς ὁμῶς ὑποστηρίζομεν ὅτι ἡ ρυθμιστέα ὑπὸ τοῦ νόμου σχέσις εἶναι ἡ ἀπαγόρευσις κατοχῆς ὑπὸ τινος (καὶ ἀκολούθως κτήσεως νομῆς ἢ κυριότητος) ἐκείνου τοῦ κλήρου (περιοριστικῶς), ὁ ὁποῖος ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ τότε ἰσχύοντος ἰδιωτικοῦ καὶ δικονομικοῦ δικαίου ἐκτὰ τοῦ δι' ἐπιδικασίας.

Ἀλλ' ὁ ὁμιλητὴς τοῦ λόγου εἶπε «καὶ ἀνεπίδικον μὴ ἔξεῖναι ἔχειν μὴ τε κληρὸν μὴ τε ἐπίκληρον», διότι, κατ' αὐτόν, συνέντροχον αἱ οὐσιαστικαὶ προϋποθέσεις ἀπονομῆς δι' ἐπιδικασίας τοῦ τε κλήρου καὶ τῆς ἐπικλήρου. Καὶ ὑποστηρίζομεν αὐτό, διότι διὰ τῆς λέξεως κληρὸς ὁ ρήτωρ εἶχεν ἐν νῷ κληρονομίαν, ἡ ὁποία ἦτο ἀντικείμενον ἐπιδικασίας. Τοῦτο ἄλλως τε φαίνεται ἐν παραγράφῳ 22, ἐν ᾗ περὶ τῆς ἐπιδικασίας ὁμιλεῖ τῆς ὡς ἐπικλήρου προβαλλομένης³ μητρὸς του.

1. II. ἐπιδικ-ος, -ον, disputed at law, liable to be made the subject of a process at law (cf. ἀνεπίδικος), ἔ. τινὶ ἐστὶν ὁ κληρὸς Is. 3. 3, 43, cf. 11. 10; μὴ ἐπιδίκον εἶναι τὸν κληρὸν Dem. 44, 46.

2. ἀνεπί-δικος, -ον, without the process of ἐπιδικασία, by which claims to inheritance or guardianship were enforced, ἀ. ἔχειν τὰ πατρῶα Is. 3. 59; παραλαμβάνειν ἀ. τὴν ἀγχιστείαν Id. 8. 34 (c.); ἀ. ἔχειν κληρὸν D. 46. 22, cf. Poll. 3. 33.

3. Ἰωάννου Ἡ. Καρνέζη, Ἡ Ἐπίκληρος (Συμβολὴ εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶν ἀττικῶν ρητόρων καὶ εἰς τὴν μελέτην τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τῶν Ἀθηνῶν), Ἀθῆναι 1972 (Διδ. Διατριβή), Κεφ. Γ. V, σ. 52 κ.ἑξ. Βλ. John E. Karnezis, The Law of ἑγγύη in [Dem.] XLVI. 18, 20, 22 ἐν Apollinaris, Institutum Utriusque Iuris, Vaticano 1976.

Θὰ ἀντέτασέ τις, ἐν προκειμένῳ, τὴν ἐκ πρώτης ὄψεως ὀρθὴν ἄποψιν ὅτι καὶ ἡ πρώτη παράγραφος τοῦ νόμου ὁμιλεῖ περὶ ἐπιδικασίας. Συντρέχουν ὁμῶς αἱ οὐσιαστικαὶ προϋποθέσεις ἐν τῇ ὅλῃ ἀττικῇ νομολογίᾳ διὰ τῆς λέξεως κληρος; Πρέπει δηλαδὴ πάντοτε τὸ διὰ τῆς λέξεως κληρος δηλούμενον νὰ μὴ ἀποκτᾶται ἄλλως ἢ δι' ἐπιδικασίας καὶ μόνον; Ἐὰν τῷ ὄντι ἡ ἐν τῷ νόμῳ λέξις κληρος σημαίῃ μόνον τὴν δι' ἐπιδικασίας ἀποκτωμένην κληρονομίαν, εὐσταθεῖ ἡ υἱοθετηθεῖσα γραφὴ «ἀνεπίδικον δὲ κληρον μὴ ἔχειν», τοῦ νομοθέτου σκοποῦντος νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἀναγκαίαν ἐπιδικασίαν πρὸς ἀποδοχὴν καὶ κτήσιν ταύτης, ἐν ᾗ ἡ ὑφ' ἡμῶν προτεινομένη θὰ ἦτο πλεονάζουσα.

Ἀλλὰ ποιοὶ ἀπέκταν τὴν κληρονομίαν ἀνευ ἐπιδικασίας, ἀλλὰ δι' ἐμβατείας, καὶ εἶχον ἀκολούθως τὸν κληρον ἀνεπίδικον;

A) Τὰ γνήσια τέκνα, οἱ ἔγγονοι καὶ οἱ δισέγγονοι τὸν κληρον τῶν ἀνιόντων.

B) Τὰ θετὰ τέκνα ἐν ζωῇ, τὰ ὅποια ὑπεισήρχοντο εἰς τὰ δικαιώματα τῶν γνησίων, ζῶντος ἔτι τοῦ ποιητοῦ πατρὸς τῶν.

Αἱ ἀνωτέρω περιπτώσεις ἐξάγονται ἐκ πολλῶν μαρτυριῶν περεχομένων ὑπὸ τῶν ρητόρων, εὐρίσκουσι δὲ συμφώνους πάντας τοὺς ἐρευνητάς¹.

Ἰσ. VIII. 34 «πάντες γάρ ὑμεῖς τῶν πατρῶων, τῶν παππῶων, τῶν ἔτι περαιτέρω κληρονομεῖτε ἐκ γένους παρειληφότες τὴν ἀγχιστείαν ἀνεπίδικον ...»²,

Ἰσ. III. 59 «... ὅτω δὲ γόνῳ γεγόνاسι γνήσιοι παῖδες, οὐδενὶ ἐπιδικάζεσθαι τῶν πατρῶων προσίκει. καὶ περὶ τούτων οὐδένα λόγον λεχθῆναι δεῖ· ἅπαντες γάρ, <καὶ> ὑμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι πολῖται, ἀνεπίδικα ἔχουσι τὰ ἐαντῶν ἔκαστοι πατρῷα».

Γ) Οἱ θετοὶ μετὰ θάνατον τοῦ κληρονομουμένου.

I) Οἱ θετοὶ υἱοὶ διὰ διαθήκης.

Ὁ θετὸς διὰ διαθήκης υἱὸς ὥφειλεν ὡσαύτως δι' ἐπιδικασίας νὰ ἐπιτύχῃ τὴν κήρυξιν τῆς διαθήκης ὡς κυρίας. Ἡ ἐκδοθησομένη ἀπόφασις

1. Διὰ πλείονα βλ. L. Beauchet, *Histoire du droit privé de la République Athénienne*, Paris 1897, I. σ. 441, ὑπόσημ. 3, Harrison, *ἐνθ' ἀν.*, σ. 158 κ.ἐξ. ἐνθα καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία. Πρβ. Ἰσ. III. 60, 65.

2. Ὁ Wyse (*The Speeches of Isaeus*, Cambridge 1904, ἀνατ. 1967, σ. 613) γράφει περὶ αὐτοῦ «here the word is used abnormally, for what is <not liable to legal process> (ἀνεπίδικος) is commonly the estate (ὁ κληρος), not the right of the next-of-kin (ἡ ἀγχιστεία)».

θὰ ἔκρινε δεσμευτικῶς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ ἐγκύρου ἢ μὴ τῆς υἰοθεσίας, ζητήματος συνιστῶντος ἐν προκειμένῳ πρόκριμα (*praejudicium*) τοῦ νομίμου τῆς κληρονομικῆς ἀξιώσεως τῶν συγγενῶν τοῦ θανόντος, θεοῦ πατρός, ἐν ἄλλαις λέξεσι τοῦ εἶναι τὸν κλῆρον ἀνεπίδικον ἢ ἐπίδικον. Ἐπομένως, ἐὰν ἡ ἐκδοθεῖσα ἐπὶ τοῦ ὡς εἴρηται προκρίματος ἀπόφασις ἀνεγνώριζεν ὡς ἔγκυρον τὴν διὰ διαθήκης γενομένην υἰοθεσίαν, ἡ ἀξίωσις τῶν ἐγγύτατα γένους περὶ ὑπείσελεύσεως αὐτῶν εἰς τὴν κληρονομίαν θὰ ἦτο νόμῳ ἀβάσιμος καὶ ἐν ταύτῳ ἀπορριπτέα, διότι, ὡς πάντες δέχονται, καὶ ὁ θεὸς διὰ διαθήκης υἱὸς ἐπέιχε τάξιν γνησίου τέκνου καὶ συνεπῶς ὑπείσερχόμενος *uno actu καὶ ipso iure* εἰς τὴν κληρονομίαν ἀπέκλειε πάντα ἄλλον ἐγγύτατα γένους κληρονομικοῦ τινος δικαιώματος. Τὸ ἀποτελεσμα τῆς παραδοχῆς ὡς οὐσία βασίμου τῆς διαμαρτυρίας, ἐν προκειμένῳ καὶ τοῦ θεοῦ διὰ διαθήκης υἱοῦ, διαγράφεται ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους εἰς τὸν «Πρὸς Λεωχάρη περὶ τοῦ Ἀρχιάδου Κλήρου» λόγον:

[XLIV]. 59 *«ἔτι τοίνυν ἐπὶ τῷ τῶν διαμαρτυρούντων μέρος οὔτε δικαστήρια ἦν ἂν οὔτε ἄγωνες ἐγίγνωτο· κωλύει γὰρ πάντα ταῦτα τὸ τῶν διαμαρτυριῶν γένος καὶ ἀποκλείει εἰσαγωγῆς ἕκαστα τῆς εἰς τὸ δικαστήριον, κατὰ γε τὴν τοῦ διαμαρτυροῦντος βούλησιν».*

Τὴν ἡμετέραν ταύτην ἄποψιν ὑποστηρίζομεν¹ παρὰ τὰς ἀντιθέτους ἀπόψεις τῶν ἐρευνητῶν², αἱ ὁποῖαι ἐστηρίζοντο ἐπὶ ἀβασανίστων δικονομικῶς μαρτυριῶν ὁμιλουσῶν περὶ ἐπιδικασίας, τῆς ὁποίας τὸ αἷμα ἦτο διάφορον καὶ τοῦ τῶν ἐκ πλαγίου ἐπιδόξων κληρονόμων καὶ τοῦ τῶν διὰ διαθήκης ἄνευ υἰοθεσίας τετιμημένων. Αὐτοὺς καὶ μόνον ἄλλως τε προσεκάλει ὁ κῆρυξ (καὶ μόνον οἱ διὰ διαθήκης ἄνευ υἰοθεσίας εἶναι οἱ «κατὰ διαθήκας» ὀριζόμενοι κατωτέρω) δι' ἐπιδικασίας νὰ αἰτήσωσιν ἐπιδίκους κλήρους, ὡς πληροφοροῦμεθα ἐκ τοῦ «Πρὸς Μακάρτατον περὶ τοῦ Ἀγνίου κλήρου» λόγου τοῦ Δημοσθένους: [XLIII]. 5 *«... καὶ τοῦ κήρυκος κηρύττοντος, εἴ τις ἀμφισβητεῖν ἢ παρακαταβάλλειν βούλεται τοῦ κλήρου τοῦ Ἀγνίου ἢ κατὰ γένος ἢ κατὰ διαθήκας, ...».*

II) Οἱ θεοὶ υἱοὶ διὰ μεταθανατίου υἰοθεσίας.

Εἰς τὰς περιπτώσεις Β καὶ ΓΙ ἔχομεν υἰοθεσίαν βουλῇσει τοῦ *de cuius*. Ἦτο ἐπίσης δυνατόν νὰ ἀποκτήσῃ υἱὸν διὰ μεταθανατίου υἰοθεσίας ὁ κληρονομούμενος βουλῇσει τοῦ ἐγγύτατα

1. Καρνέζη, ἐνθ' ἄνωτ., Κεφ. Γ. III, σ. 49 κ.ἑξ.

2. Beauchet, ἐνθ' ἄνωτ., III, σ. 594, Harrison, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 158, ὑποσημ. 2.

γένου,ς, ἐάν ὁ τελευταῖος ἐπεθύμει, εἰς τὰς κάτωθι περιπτώσεις.

1. Ὅταν δὲν ὑπῆρχεν ἐπικλήρος μετὰ τοῦ κλήρου.

a. Ἔδιδε δι' υἰοθεσίας ἕνα υἱόν του εἰς τὸν οἶκον τοῦ de cuius [Δημοσθ.] XLIII. 77· Ἰσ. VII. 31, 44.

b. Υἰοθετεῖτο ὁ ἴδιος εἰς τὸν οἶκον τοῦ de cuius [Δημοσθ.] XLIV. 19, 34, 43, 51.

2. Ὅταν ὑπῆρχεν ἐπικλήρος (δηλ. μόνον ἄγαμος κόρη) ἐν τῷ οἴκῳ.

a. Ἔδιδε δι' υἰοθεσίας ἀδιακρίτως ἕνα υἱόν του, ἀποκτηθέντα μετὰ τῆς ἐπικλήρου, εἰς τὸν οἶκον τοῦ de cuius [Δημοσθ.] XLIII. 11 (ἐνταῦθα τὸν δευτέρον υἱόν).

b. Ὁ ἴδιος υἰοθετεῖτο εἰς τὸν οἶκον τοῦ de cuius¹.

Ἐπειδὴ ἡ υἰοθεσία ἐρρυθμίζετο ὑπὸ τῶν φρατῶρων καὶ τῶν γεννητῶν καὶ οὐδεμίαν σχέσιν εἶχε πρὸς τὴν ἐπιδικασίαν, ἥτο δυνατόν εἰς τὰς ἀνωτέρω (II) περιπτώσεις (πλὴν τῆς μεταθανατίου υἰοθεσίας τοῦ υἱοῦ τῆς ἐπικλήρου) νὰ τελεσθῇ πρὸ τῆς ὑποβολῆς λήξεως² τοῦ περὶ οὗ κλήρου εἰς τὸν ἄρχοντα πολλῶν ἐπιδόξων κληρονόμων, εἴτε διότι οἱ ἀνωτέρω παρέλπιον νὰ ἀσκήσωσι τυχόν τὰς κληρονομικὰς τῶν ἀπαιτήσεις, ὥς μὴ ὄντες ἐγγύτατα γένους, εἴτε διότι τὰ χρονικὰ ὅρια ἐπέτρεψαν μίαν τοιαύτην υἰοθεσίαν, δεδομένου ὅτι αἱ μὲν λήξεις τῶν κλήρων «ἀνεγινώσκοντο» δεκάκις κατ' ἔτος (Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολ. XLIII. 4), ὁ δὲ ἄρχων ἐκλήρου ταῦτας «ὅσοι εἰσὶ μῆνες, πλὴν τοῦ σκιροφοριῶνος».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δὴ γοοῦμεθα εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι, καὶ ἐὰν τὰ χρονικὰ ὅρια συνέτεινον εἰς τὴν δι' ἐπιδικασίας ἐγκατάστασιν κληρονόμου, ὥς υἰοθετηθέντος διὰ μεταθανατίου υἰοθεσίας, ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου θὰ ἀπετέλει δεδικασμένον περὶ ὑπάρξεως υἱοῦ τοῦ de cuius, θὰ ἀπέκλειε δὲ πᾶσαν μεταγενεστέραν ἀξίωσιν ἐπὶ τοῦ κλήρου,

1. Περὶ τῆς διμεροῦς δυνατότητος υἰοθεσίας βουλήσει τοῦ de cuius ἢ τοῦ ἐγγύτατα γένους βλ. Καρνεζην, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 93 κ.ἑξ., σ. 120 κ.ἑξ., σ. 128 κ.ἑξ.

2. [Δημοσθ.] XLIV. 41 «ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸς ἀπεινύχανε τοῦ ἐγγραφῆναι, εἰσποιεῖ Λεωχάρη τὸν αὐτοῦ υἱόν Ἀρχιάδην παρὰ πάντας τοὺς νόμους, πρὶν τοῦ δήμου τὴν δοκίμασίαν γενέσθαι· οὐκ εἰσηγμένον δ' εἰς τοὺς φράτεράς ποι τοὺς Ἀρχιάδου, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐνεγράφη, τρικοῦτα πείσας ἕνα τινὰ τῶν φρατέρων ἐνέγραψεν εἰς τὸ φρατερικὸν γραμματεῖον· καὶ μετὰ ταῦτα τῇ διαμαρτυρίᾳ πρὸς τῷ ἄρχοντι τοῦτον ἐπιγράφεται ὡς υἱόν ὄντα γνήσιον τοῦ τετελευτηκότος ἔτη πολλά, τὸν πρόην καὶ χθὲς ἐγγραφέντα», 44 «... καὶ ὡς ὁ νῦν διαμεμαρτυρηκὼς πρότερον εἰς τοὺς δημότας ἢ εἰς τοὺς φράτερας ἐνεγράφη, ...», 50 «ὅτι νῆ Δία ἐγγέγραπται Ἀρχιάδην υἱός, ὑπὸ γε τουτωνὶ πρόην βιασαμένων, ἥδη τῆς τοῦ κλήρου διαδικασίας ἐνεστηκέναι», 53 «ὅτε γὰρ οἶμαι Λεώστρατος οὗτοσι παρακατέβαλλε τοῦ κλήρου πρὸς ἡμᾶς, οὐπω <δ> διαμεμαρτυρηκὼς νῦν ἐνεγέγραπτο δημότης εἶναι, ὥστε πάντων ἂν δεινότερα πάθοιμεν, εἰ τῇ ὕστερον τῶν πραγμάτων γεγεννημένη διαμαρτυρία πιστεύσετε ὑμεῖς».

ἡ ὁποία θὰ ἦτο νόμῳ ἀβάσιμος, ὡς προελέχθη, διὰ τῆς παραδοχῆς ὡς οὐσίᾳ βασίμου τῆς προβληθείσης διαμαρτυρίας.

Μὴ ἀποδεικνυομένου ὁμῶς ὡς οὐσίᾳ βασίμου τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ ὡς ἀνωτέρω υἱοθετηθέντος (δηλ. τοῦ διὰ τῆς διαμαρτυρίας «περὶ τοῦ μὴ ἐπίδικον εἶναι τὸν κληρον», ὡς ὄντος υἱοῦ τοῦ de cuius διὰ μεταθανατίου υἱοθεσίας), τότε ὁ κληρὸς θὰ ἦτο ἐπίδικος καὶ ἐντεῦθεν ὁ μέχρι πρό τι-
νος ἐνδεχομένως διατελέσας νομεὺς ἢ κάτοχος τῶν κληρονομιαίων θὰ ἀπεβάλετο ὑπὲρ τῶν ὡς ἐγγύτατα γένους. Ἐν τῷ Ἰσαίῳ (VI. 52) σαφῶς διαγράφεται ἡ τροπὴ τῆς ὑποθέσεως καὶ ἡ δυνατότης προβολῆς ἀμφισβη-
τήσεως εἰς περίπτωσιν ἐκδόσεως ἀπορριπτικῆς ἀποφάσεως, ἡ ὁποία θὰ καθίστα τὸν κληρὸν ἐπίδικον, προβληθείσης διαμαρτυρίας:

«τοῦτ' ἂν αὐτοῖς ἡ διαμαρτυρία δύναται, ἢν' ὁ κίνδυνος τοῖσδε μὲν ἢ περὶ τούτων, οὗτοι δὲ καὶ νῦν διαμαρτυροῦσι τοῦ ἀγῶνος, δόξῃ δὲ ὁ κληρὸς ἐπίδικος εἶναι, ἀντιγραφάμενοι δις περὶ τῶν αὐτῶν ἀγωνίζονται».

Κατόπιν τούτων οἱ ἀνωτέρω μνημονευθέντες ἐκ τοῦ νόμου κληρονόμοι εἶχον (ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς κατοχῆς καὶ ἀκολουθῶς τῆς κτήσεως κυριότητος) τὸν κληρὸν ἀνεπίδικον, πάντες δὲ οἱ λοιποὶ ἐκ πλαγίου καὶ οἱ διὰ διαθήκης ἄνευ υἱοθεσίας τετιμημένοι δι' ἐπιδικασίας.

Καὶ ἐν προκειμένῳ ἡ λέξις κληρὸς ἐδήλου τὴν δι' ἐπιδικασίας καὶ μόνον διὰ ταύτης ἀποκτωμένην κληρονομίαν καὶ ὁ νομοθέτης ἐσκόπει νὰ ἐπιβάλῃ ταύτην ἢ μὴπως καὶ τὴν δι' ἐμβατείας;

Αἱ ἐν τῇ κλασσικῇ γραμματείᾳ καὶ δὴ καὶ τῇ ἀττικῇ ρητορείᾳ ὑπάρ-
χουσαι μαρτυρίαι συγχέονται ἐν προκειμένῳ.

Διὰ τῶν λέξεων κληρὸς, κληρονομία, οὐσία, χρῆμα-
τα ἐδηλοῦντο.

Α) Ὅσα ἐδικαιοῦτο νὰ ἀπαιτήσῃ τις ἀνεπίδικα, ὡς ἀνωτέρω καθωρί-
σθη. Οὕτω·

Ἡ προβαλλομένη ὡς γνησία θυγάτηρ τοῦ Πύρρου εἰς τὸν «Περὶ τοῦ Πύρρου κλήρου» λόγον τοῦ Ἰσαίου φέρεται ὡς ἔχουσα δικαιώματα ἐπὶ πατρῷου κλήρου:

*«καὶ οὐκ ἂν διαμαρτυρῆσαι μὴ ἐπίδικον τῷ Ἐνδίῳ τὸν ἐκείνης πα-
τρῶον κληρὸν εἶναι,...»*¹.

Εἰς τὸν «Περὶ τοῦ Ἀπολλοδώρου κλήρου» λόγον τοῦ Ἰσαίου ὁ ὁμι-

1. Ἰσ. III. 43. Πρβ. ὡσαύτως Ἰσ. III. 30 *«τοῦ κλήρου τοῦ πατρῷου...»*²
32 *«καὶ ταῦτα λαγχάνων αὐτῇ τοῦ κλήρου τοῦ πατρῷου...»*, 60 *«λαχεῖν τοῦ κλήρου τοῦ πατρῷου τὴν λῆξιν ἡξίωσαν»*, 62 *«... λαχεῖν ἂν ὑπὲρ αὐτῆς τὴν λῆξιν τοῦ κλήρου τοῦ πατρῷου, ἀλλ' ἐβάδιζεν ἂν ἡ γνησία εἰς τὰ ἐαυτῆς πατρῶα»*.

λητῆς Ἀπολλόδορος III, προβάλλων ὅτι υἱοθετήθη ἐν ζωῇ ὑπὸ τοῦ ποιη-
τοῦ πατρός του Ἀπολλοδώρου II, διεκδικεῖ τὸν κ λ ἦ ρ ο ν αὐτοῦ:

«Τὰ μὲν ἡμέτερα δίκαια, καθ' ἃ προσηκόντως ἔχειν φαιμέν τὸν κ λ ἦ ρ ο ν, ταῦτ' ἐστίν, ὦ ἄνδρες»¹.

Ὁ προβαλλόμενος ὡς γνήσιος υἱὸς τοῦ Ἀρχιάδου Λεώστρατος εἰς τὸν «Πρὸς Λεωχάρη περὶ τοῦ Ἀρχιάδου κλήρου» λόγον τοῦ Δημοσθένους «παρακατέβαλε τοῦ κλήρου», ἐν ᾧ αὐτὸς καὶ ὁ υἱὸς του, ὁ υἱοθετηθεὶς διὰ μεταθανάτιου υἱοθεσίας εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἀρχιάδου, ἀμφισβητοῦν «τῆς κληρονομίας»: [XLIV. 42] «καὶ συμβαίνει ἀμφοτέρους αὐτοὺς τῆς κληρονομίας ἀμφισβητεῖν· ὅτε γὰρ Λεώστρατος οὕτως παρακατέβαλε τοῦ κλήρου ὡς υἱὸς γνήσιος Ἀρχι-
άδῃ, ὅτε Λεωχάρης οὕτως διαμεμαρτύρηκεν ὡς υἱὸς ὢν γνήσιος τοῦ αὐτοῦ πατρός, ...».

Ἀντιθέτως εἰς τὸν ἴδιον λόγον οἱ υἱοθετηθέντες ἐν ζωῇ, ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἀρχιάδου εἶχον ἐμβατεύσει εἰς τὴν οὐσίαν: «τῷ δὲ προειληγένοι τι τῶν πραγμάτων ἐκ τοῦ ἄνωθεν χρόνου καὶ τῷ ἐμβεβατευκέναι εἰς τὴν οὐσίαν...»².

Ἐκ τοῦ «Περὶ τοῦ Ἀπολλοδώρου κλήρου» λόγου τοῦ Ἰσαίου πληροφοροῦμεθα ὅτι ὁ θετὸς ἐν ζωῇ υἱὸς θὰ ἐλάμβανε τὴν οὐσίαν τοῦ ποιητοῦ πατρός του: (Ἰσ. VII. 33) «εἰ νῆ Δία παῖδιον ἐποίησατο λαβὼν παρὰ τοῦ τῶν φίλων ὄντων, καὶ τούτῳ τὴν οὐσίαν ἔδωκεν;».

Ἐν τῷ αὐτῷ ὡσαύτως λόγῳ διαγράφεται ὅτι οἱ ὁμοπάτριοι ἀδελφοὶ κληρονομοῦσι κατ' ἰσομοιρίαν τῶν πατρῶων χρημάτων: (Ἰσ. VII. 20) «πατρῶων μὲν οὖν καὶ ἀδελφοῦ χρημάτων τὸ ἴσον αὐτοῖς ὁ νόμος μετασχεῖν δίδωσιν».

B) Ὅσα δι' ἐπιδικασίας ἐλάμβανον οἱ ἐκ πλαγίου καὶ οἱ διὰ διαθήκης ἄνευ υἱοθεσίας τετιμημένοι.

Οὕτω ἐκ τοῦ «Περὶ τοῦ Πύρρου κλήρου» λόγου τοῦ Ἰσαίου πληροφοροῦμεθα ὅτι οἱ ἀδελφοὶ δι' ἐπιδικασίας ἀποκτοῦν τὸν κλῆρον τοῦ ἀδελφοῦ των: (Ἰσ. III. 59) «ἀκριβῶς γὰρ ἐπιστάμεθα πάντες ὅτι ἀδελφῶν μὲν κλήρων ἐπιδικασία πᾶσιν ἐστὶν ἡμῖν».

Ὁ ὁμιλητὴς τοῦ «Πρὸς Λεωχάρη περὶ τοῦ Ἀρχιάδου κλήρου» λόγου

1. Ἰσ. VII. 37. Πρβ. Ἰσ. VII. 42 «... ἂν ὑμεῖς ἐπικυρώσητε τὴν Ἀπολλοδώρου γνώμην ἀποδόντες ἡμῖν τοῦτον τὸν κλῆρον», 45 «... ἐγὼ δὲ τοῦτον (sc. τὸν κλῆρον) μόνον εἰς ὄντιον εἰσποιήθημι, ...».

2. XLIV. 16. Πρβ. Δημοσθ. XLIV. 19 «καὶ ἐνεβάτευσεν οὕτως εἰς τὴν οὐσίαν ὡς ὑπ' ἐκείνου ζῶντος ἔτι εἰσποιηθεὶς».

τοῦ Δημοσθένους, ἐκ πλαγίου συγγενῆς τοῦ ἀποθανόντος, διεκδικεῖ τὴν κληρονομίαν τοῦ Ἀρχιάδου: (XLIV. 29) «οὐτοσί δὲ Λεωχάρης προπετῶς διαμαρτυρήσας τὰ φρενῆ, οἶεται δεῖν παρὰ πάντας τοὺς νόμους ἀποστερήσαι ἡμᾶς τῆς κληρονομίας».

Ἐκ τοῦ «Περὶ τοῦ Ἀστυφίλου κλήρου» λόγου τοῦ Ἰσαίου πληροφοροῦμεθα ὅτι ὁ ἀδελφὸς προέβαλε κληρονομικὰ δικαιώματα ἐπὶ τῆς οὐσίας τοῦ ἀδελφοῦ του: «κατὰ τοὺτους γὰρ ἀμφισβητῶ, ὅσιωτάτην δέησιν δεόμενος, ὧ ἄνδρες, τῆς τοῦ ἀδελφοῦ οὐσίας κληρονόμῳ με καταστήσαι»¹.

Ὁ ὁμιλητὴς τοῦ «Περὶ τοῦ Ἀπολλοδώρου κλήρου» λόγου τοῦ Ἰσαίου σαφῶς ὡσαύτως δηλοῖ ὅτι οἱ ἀδελφοὶ κατ'ἰσομοιρίαν κληρονομοῦσι τῶν χρημάτων τοῦ ἀδελφοῦ: «ἔστι δὲ νόμος <ὅς>, ἐὰν ἀδελφὸς ὁμοπάτωρ ἅπαις τελευτήσῃ καὶ μὴ διαθέμενος, τὴν τε ἀδελφὴν ὁμοίως, καὶ ἐξ ἑτέρας ἀδελφιδοῦς ἢ γεγονώς, ἰσομοίρους τῶν χρημάτων καθίστησι»².

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω παρατεθεισῶν καὶ μόνον μαρτυριῶν ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ λέξις κληρὸς δὲν ἐδήλου μόνον τὴν δι' ἐπιδικασίας ἀποκτωμένην κληρονομίαν. Ἡ σημασία τῶν λέξεων κληρὸς, κληρονομία, οὐσία καὶ χρήματα δὲν ἦτο σαφῶς προδιαγεγραμμένη. Αὐταὶ ἐδήλουν ὅτε μὲν τὴν δι' ἐπιδικασίας ἀποκτωμένην κληρονομίαν, ὅτε δὲ καὶ τὴν ἄνευ ἐπιδικασίας.

Καὶ δὲν εἶναι αὐτὴ μόνον ἡ σημασία τῆς λέξεως κληρὸς.

Κληρὸς προσέτι ἐλέγετο καὶ μία δι' ἐπιδικασίας ἐπαχθεῖσα κληρονομία, τὴν ὁποίαν ἠδύνατο ἀγχιστεῦς τις καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ἀμφισβητήσῃ. Ἐπειδὴ δὲ αἱ πηγαὶ ὁμιλοῦν περὶ ἀπαραιτήτου ἐπιδικασίας κλήρου καὶ τῶν θετῶν μετὰ θάνατον τοῦ κληρονομούμενου ἐπιδόξων κληρονόμων, ἔπεται ὅτι καὶ μεταγενεστέρως ἐπεκράτει ἡ τοιαύτη συγκεχυμένη χρήσις τῆς λέξεως κληρὸς. Τοῦτο ἄλλως τε καὶ ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους διασωθέντι νόμῳ [XLIII. 16] παραδίδεται: «Ἐὰν δ' ἐπιδεδικασμένον ἀμφισβητῇ

1. Ἰσ. IX. 34. Πρβ. Ἰσ. III. 74 «τῶν ἄλλων τινὰ συγγενῶν τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπὶ πάσῃ τῇ οὐσίᾳ ἐπιδικασάμενον κατὰ τοὺς νόμους...», Ἰσ. IV. 7 «ἢ τίς οὐ μέλαν ἱμάτιον ἐφόρησεν, ὥς διὰ τὸ πένθος κληρονομήσων τῆς οὐσίας;», Ἰσ. VII. 19 «τοῦ γὰρ Εὐπόλιδος υἱὸς ἅπαυδος Ἀπολλοδώρου τελευτήσαντος τὰ ἡμῖς αἰθεράβουλος εἴληφεν, οὐσίας καὶ πεντεταλάντων καταλειφθείσης ὁράδως».

2. Ἰσ. VII. 19. Πρβ. Ἰσ. VII. 2 «... ὅμως ἐπὲρ τῆς θυγατρὸς τῆς Εὐπόλιδος ἤκουσι περὶ τῶν Ἀπολλοδώρου χρημάτων πρὸς ἐμὲ ἀμφισβητήσαντες», 25 «δι' ὅ τῶν Ἀπολλοδώρου χρημάτων οὐκ ἀπεστερήθη τοῦ μέρους, ἀλλὰ μετετελίφει τὸ ἡμικλήριον...».

τοῦ κληῖρου ἢ τῆς ἐπικληρίου, ἐὰν δὲ μὴ προσκαλεσάμενος ἐπιδι-
κάζεται, ἀτελής ἔσται ἢ ἐπιδικασία τοῦ κληῖρου ...»).

Ὁ Ἀριστοτέλης ἐν Πολιτικ. (1319a. 10) χρησιμοποιεῖ τὴν λέξιν πρὸς
δήλωσιν τῶν ἀμεταβιβάστων περιουσιακῶν στοιχείων τινός: «...ἣν δὲ τό
γε ἀρχαῖον ἐν πολλαῖς πόλεσι νενομοθετημένον μηδὲ πωλεῖν ἐξεῖναι τοὺς
πρώτους κληῖρους ... ». Ὁρθῶς δὲ ἐν τῷ Ἑτυμ. Γουδ. λεξικῷ [s. v. κλη-
ρος (Ἑκδ. Sturz)] εὐρίσκομεν: «Κληῖρος, κληῖρος ἢ γῆ, ὑπὲρ
ἧς κληῖρος ἐγένετο· οἱ γὰρ πρῶτοι διαμερισάμενοι τὴν γῆν, εἰς διατροφὴν τὰς
μερίδας ἔλαβον· νῦν δὲ πᾶσα ἢ οὐσία...»¹.

Ἀλλὰ τὸ ἀντίθετον τῆς λέξεως ἐπίδικος κληῖρος (Ἰσ. VI.
52) εἶναι ἢ λέξις ἀνεπίδικος; Ὁ Harrison² δέχεται αὐτὸ ἐκ πρώτης
ὄψεως γράφων τὰ ἐξῆς: «The second difference between one adopted
in ter vivos and other types of adoptee was that the former was entitled
on the death of his adoptive father to enter (ἐμβατεῦειν) on his estate
and could, like a natural son, meet any other pretendants with a formal
declaration (διαμαρτυρία) that the estate was ἀνεπίδικος...».

Αἱ πηγαὶ ὁμως οὐδαμοῦ ἐκφράζονται καταφατικῶς διὰ τῶν λέξεων
ἀνεπίδικον κληῖρον (τοῦ ἐπιθέτου ἐπέχοντες θέσιν ἐπιθετικοῦ
προσδ.), ἀλλὰ «μὴ ἐπίδικον εἶναι τὸν κληῖρον» καὶ «οὐκ ἔστιν ἐπί-
δικος ὁ κληῖρος»:

Ἰσ. VII. 3 «ἐγὼ δ' εἰ μὲν ἐώρων ὑμᾶς μᾶλλον ἀποδεχομένους τὰς δια-
μαρτυρίας ἢ τὰς εὐθυδικίας, κἄν μάρτυρα προὔβαλόμεν μὴ ἐπίδι-
κον εἶναι τὸν κληῖρον ὥς ποιησαμένου με ὑὸν Ἀπολλοδώρου
κατὰ τοὺς νόμους»,

Ἰσ. II. 2 «διδάξω οὖν ὑμᾶς ἐξ ἀρχῆς ὥς προσηκόντως τε καὶ κατὰ
τοὺς νόμους ἐγένετο ἡ ποίησις, καὶ οὐκ ἔστιν ἐπίδικος ὁ κλη-
ρος ὁ Μενεκλέους ὄντος ἐμοῦ ὑοῦ ἐκείνου»³.

1. Πρβ. Φώτιος s. v. κληῖρος «... κληῖρος καὶ ἡ κληρονομία· κληῖρος καὶ μέ-
τρον γῆς, ὅθεν καὶ οἱ κληροῦχοι ἀπὸ τοῦ οἱ τοὺς κληῖρους καὶ τὰ μέτρα τῆς γῆς κατέ-
χοντες», Σχόλ. εἰς Πλάτ. Νομ. 630e (Greene), Ἑτυμ. Μέγ. 519. 16 s. v. κληῖρος
«... Λέγεται παρὰ Ἀθηναίους κληῖρος καὶ μέτρον γῆς· ὅθεν καὶ κληροῦχοι, οἱ τοὺς κλη-
ρους (τὰ μέτρα τῆς γῆς) κατέχοντες».

2. Harrison ἐνθ' ἀνωτ., σ. 95.

3. Πρβ. Ἰσ. II. ὑπόθ. 3 «μὴ εἶναι τὸν κληῖρον ἐπίδικον, ...», Ἰσ. III. 3 «μὴ
ἐπίδικον τῇ ἡμετέρᾳ μητρὶ τὸν τοῦ ἀδελφοῦ κληῖρον εἶναι, ...» 66 «μὴ ἐπίδι-
κον εἶναι τὴν γυναικα, ...», Ἰσ VI. 59 «... οὐδεὶς διαμαρτυρεῖ μὴ ἐπίδικον εἶναι
τὸν κληῖρον, ...», [Δημοσθ. XLIV. 46 «μὴ ἐπίδικον εἶναι τὸν κληῖρον τὸν Ἀρ-
χιάδου, ὅτων αὐτῶν παίδων γνησίων κυρίως κατὰ τὸν θεσμόν».

Ἡ ὑπὸ τοῦ Πολυδεύκου (Γ. 33) μαρτυρία «ἀνεπίδικος (sc. γυνή) δ' ἥς οὐκ ἡμφεσβήτησάν τινες» εἶναι ἐσφαλμένη, διότι καὶ κατὰ τὴν διαδικασίαν τῆς ἐκουσίας δικαιοδοσίας, καθ' ἣν δὲν ἡγείρετο ἀμφισβήτησις ὑπὸ περισσοτέρων τοῦ ἐνὸς ἐγγύτατα γένους, ἡ γυνὴ δὲν ἦτο ἀνεπίδικος ἀλλὰ ἐπίδικος.

Ἄλλως τε μόνον ἐν τῷ Ἰσαίῳ (VI. 4) ἀπαντᾷ ἡ φράσις «καὶ τὸν κληρὸν ἀνεπίδικον ἔξειν αὐτός, ...» (δὲν ἐπέχει θέσιν δὲ ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ἐπιρρηματικοῦ κατηγ.), ἐνῶ πολ- λάκις χρησιμοποιεῖται ἡ φράσις «ἀνεπίδικα ἔχουσι ...»¹.

Κατόπιν τούτων, ἀφοῦ ἡ λέξις κληρὸς ἐχρησιμοποιεῖτο ἄνευ διακρίσεως ὁμοῦ μετ' ἄλλων συνωνύμων καὶ ἐδήλου καὶ τὴν κληρονομίαν τὴν ἀποκτωμένην ἄνευ ἐπιδικασίας, διότι, ὡς ἐδείχθη, εἶχον τῷ ὄντι ἀνεπίδικον τὸν κληρὸν πάντες οἱ ἀνωτέρω περιοριστικῶς μνημονευθέντες κληρονόμοι, δὲν ἀντιφάσκει ἡ διάταξις τοῦ νόμου πρὸς τὴν οὐσίαν τοῦ πράγματος, δεδομένου ὅτι μόνον ὁ ὁμιλητὴς Ἀπολλόδορος ἐχρησιμοποίησε τὴν φράσιν «ἀνεπίδικον μὴ ἐξεῖναι ἔχειν μῆτε κληρὸν μῆτε ἐπικληρὸν»;

Ὅθεν πρὸς ἀποφυγὴν ἀντιφάσεως ἐν τῷ νόμῳ, διότι ὁ ρήτωρ ἀνωτέρω -καὶ ὡς ρήτωρ- εἶχεν ὑπ' ὄψιν συγκεκριμένην οὐσιαστικὴν ὑπόθεσιν μὴ ἀντιφάσκουσιν πρὸς τὰ ἐνώπιον τῶν δικαστῶν προτεινόμενα, ἐπιβάλλεται νὰ δεχθῶμεν τὴν γραφὴν τῶν κωδίκων «ἐπίδικον δὲ κληρὸν μὴ ἔχειν» ἐπέχουσιν θέσιν ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ, προσδίδοντος τὴν ἰδιότητα κλήρου τινὸς ὡς ἐπιδίκου.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἐπίδικοι κληροὶ κατελαμβάνοντο πολλὰκις παρανόμως² καὶ κατεῖχοντο ἐπὶ μακρὸν ὑπὸ Ἀθηναίων νομέων ἄνευ νομίμων τίτλων, ἀποτέλεσμα τοῦ ὁποίου ἦτο ἡ ἀνασφάλεια τῶν συναλλαγῶν καὶ κυρίως ἡ ὄξυνσις τῶν πνευμάτων πρὸς φιλοδικίας, διὰ τοῦτο ὁ νομοθέτης ἀπηγόρευε τὴν κατοχὴν τῶν ἐπιδίκων κληρῶν. Τοῦτο ἄλλως τε συνάδει καὶ πρὸς τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰσαίου [Διον. Ἀλικαρν. (Ἰσ. 15)]: «οὐ δεῖ τὸν ἐπίδικον κρατεῖσθε κληρὸν πρὸ δίκης».

1. Ἰσ. III. 59 «ἀνεπίδικα ἔχουσι τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι πατρῶα». Πρβ. Bekker Anecd. Gr. I. p. 183. 26 s. v. ἀνεπίδικα, Σοῦδα s. v. ἀνεπίδικα (= Bekker Anecd. Gr. p. 398 s. v. ἀνεπίδικα). Πρβ. ὡσαύτως Ἰσ. VIII. 34 [here the word is used abnormally (Wyse, ἐνθ. ἀνωτ., σ. 613)] «... κληρονομεῖτε ἐκ γένους παρειληφότες τὴν ἀρχιστείαν ἀνεπίδικον, ...».

2. Ἰσ. IX. 3 «εἰς τὸ χωρεῖον ἐνεβάτευσσε, καὶ εἴ τι ἄλλο ἐκεῖνος κατέλιπε, ἅπαντα ἔφη τοῦ νοῦ τοῦ ἑαυτοῦ εἶναι, πρὶν τι ὑμᾶς ψηφίσασθαι».